

N:o 180.

Af Herr C. J. Kjellman: Angående underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t om utfärdande af författning, innefattande medgifvande af oinskränkt rättighet att tillverka bränvin, samt angående öfverförande af den genom bränvinstillverkningsafgiften Staten tillflytande inkomst å andra och tredje artiklarne af gällande bevillningsförfordning.

Nästan inom alla grenar af näringarne hafva vi under åratals gått framåt i fri rigtning, meddelande åt den personliga företagsamheten att, utan hinder af olämpliga lagar, använda och begagna de medel som stå densamma till buds. Likväl förefinnes inom den Svenska lagstiftningen en inkonsekvens i detta afseende. Äfven under åratals har Staten sökt att så mycket som möjligt ingripa uti och förhindra den fria tillverkningen af bränvin. Denna inkonsekvens har genom Kongl. Maj:ts nådiga Förfordning angående tillverkning af bränvin den 17 Maj sistlidet år, hvarigenom föreskrifves en afgift af 70 öre per kanna och ett tillverkningsbelopp af minimum 300 kannor per dygn, nått sin höjd. Flerparten af jordbrukare äro, genom åberopade författning, på sätt och vis, betagna rättigheten att till sin fullkomliga nytta använda sina jordbruksprodukter. Endast kapitalisten, den större jordbrukaren och de orter, der bildande af bolag för tillverkning af bränvin låter sig verkställa, kunna hafva nytta af en sådan författning. För bildande af bolag och bedrivande af rörelse torde medgifvas att kapital erfordras; men olyckligtvis saknas sådant hos de flesta mindre jordbrukarne, hvarigenom de också äro betagne möjligheten af en täflan med den större jordbrukaren uti ifrågavarande näring. Äfven torde erkännas, att landets läge och natur samt den aflägsenhet, som förefinnes i jordområde emellan mindre jordbrukare, på de flesta ställen utgöra väsentliga hinder. Härigenom torde vara ådagalagdt att författningen är till skada för de mindre; men deremot gynnar och understödjer den större jordbrukaren samt kapitalisten.

Något viktigt skäl måste vid stiftandet af denna författning, så olik öfriga hos oss varande, i hvilka det allmännas rätt så väsentligen tillgodoses framför det enskildas, hafva förefunnits. Statens behof af penningar, synnerligast för

närvarande, torde vara erkänt, äfvensom att bränvinsskatten med 10 millioner Riksdaler bidrager till Statens inkomster, hvilka gemensamt utgöra omkring 36 millioner.

Detta Statens behof af penningar torde enligt min åsigt vara hufvudskälet till ifrågavarande författnings stiftande. Visserligen har jag så enskildt som offentligt hört uttalas den åsigt, att författningen leder sin uppkomst från den allmänna viljan att hämma superiet. Ja! må hvem som helst och hvem som kan på förnuftsensliga grunder antaga en sådan förklaring, äfven bibehålla densamma. Jag kan det icke; men erkänner att författningarne, måhända opåräknadt, fört till detta mål.

Om, såsom jag nu antagit, Statens behof af penningar utgör hufvudskälet till författningens uppkomst, så torde det äfven vara mig tillåtet att beakta, hvarifrån dessa medel till Statsverket ingå. Konsumenten betalar ju skatten, det vill säga han skall med 10 millioner eller cirka $\frac{1}{3}$:del deltaga i utgifterna till Staten, han skall göra näringen fördelaktig för tillverkaren, han skall betala krögarens försäljningsutgifter och alla deraf beroende kommunala afgifter, samt slutligen löna kronobetjeningen för dess besvär att tillse författningarnes ordentliga efterlevnad. Af hvilken klass i samhället utgöres nu det största antalet bränvinskonsumenter torde någon fråga, och jag tror mig kunna med säkerhet svara att detta utgöres af arbetsklassen, hvilken icke eger tillfälle att med så stor del som ofvan är antydt deltaga i Statens underhåll. Enligt min åsigt borde likväl lagstiftningen i ett land utgå derpå, att hvarje dess innebyggare tillerkännes fritt användande af sin egendom, han må nu ega mera eller mindre, och att hvarje medborgare endast i förhållande till sina tillgångar bör deltaga i Statens underhåll, direkt, eller på det sätt att han tydligt och utan några allt för svåra omvägar kan komma underfund dermed, hvilket likväl icke nu är förhållandet.

Fullföljande dessa mina åsigter har jag, väl vetande mig röna ett sådant motstånd, att få andra ämnen skulle dertill föranleda, beslutat hos Riksdagens ledamöter föreslå:

att vi hos Kongl. Maj:t anhålla om utfärdande af en författning, hvarigenom hvarje välfrejdad Svensk medborgare tillerkännes rättighet att tillverka bränvin utan afgift, utan kontroll och med hvad slags redskap som helst.

Och då genom en sådan författnings utfärdande Staten skulle komma i mistning af den inkomst bränvinstillverkningen nu medför, torde Riksdagen i sammanhang härmed besluta, att denna inkomst hädanefter beräknas och påføres efter andra och tredje artiklarne i gällande Bevillningsförordning.

Att borttaga eller åtminstone försöka inskränka konsumtionen af bränvin medelst tvångslagar tror jag icke är rätta sättet att gå till väga; men deremot

anser jag höjandet af begreppet om verkligt menskligt värde och en sann uppfattning af de naturliga krafterna — hvilket allt endast genom upplysning och bildning vinnes och förvärfvas — vara den väg, hvarpå vi böra söka att hämma ett omätligt bruk af bränvin.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles ödmjukligen.

Stockholm den 27 Januari 1868.

C. J. Kjellman.

N:o 181.

Af Herr D. Danielsson: Angående lindringar uti rustnings- och roteringskyldigheten.

Af frågor, som komma under denna Riksdags behandling, torde få vara af större vikt för så väl jordbrukaren som fäderneslandet än försvarsfrågan. Denna genomgick visserligen en grundligare behandling vid sednaste riksdag, men någon fullständig lösning kunde likväl dermed ej vinnas. Kongl. Maj:t har sedermera genom Chefen för Landtförsvars-departementet, tillsammans med tillkallade komiterade, låtit utreda frågan, ehuru i min tanke icke fullt tillfredsställande, åtminstone för den redan allt för hårdt betungade rust- och roteringshållaren. Att jag nu, innan Kongl. Maj:t till Riksdagen inkommer med nådig Proposition i ämnet, vågar påkalla Riksdagens åtgörande i frågan, dertill torde nedannämnda skäl lemna belysning.

Då rust- och roteringen skulle hemmanen påläggas, åtog sig — såsom för de flesta torde vara bekant — hemmanen denna skyldighet för att undgå en allmän utskrifning. Helt och hållet härifrån befriade, skulle de ostörda få sköta landets dåvarande enda både näring och hufvudnäring: jordbruket. Sednare tidens erfarenhet visade, att större krafter erfordrades för fäderneslandets försvar, och redan år 1812 ålades utskrifning af allmän beväring, utan att härvid lindring bereddes för dem, som förut, allenast för att befrias derifrån, åtagit sig